

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

ปัจจุบันการวางแผนการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสม มีความจำเป็นสำหรับเกษตรกรไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเกษตรกรไทยยังขาดความรู้ในการตัดสินใจผลิตพืชชนิดต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเกษตรกรตัดสินใจ คือ การวางแผนการผลิต ซึ่งการวางแผนการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสมนั้น จะทำให้เกษตรกรสามารถตัดสินใจผลิตและใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

อย่างไรก็ตาม การวางแผนการผลิตทางการเกษตรโดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงทางด้านรายได้ อาจทำให้แผนการผลิตที่ได้ผิดพลาดไปจากสภาพความเป็นจริงทางการเกษตร ไม่สามารถขจัดปัญหาความยากจน และความไม่มีประสิทธิภาพของการผลิตทางการเกษตรได้

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ จึงเสนอการวิเคราะห์เพื่อหาแผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสถานการณ์ของความเสี่ยงทางด้านรายได้ โดยใช้แบบจำลองการสูญเสียต่ำสุด (Focus Loss) โดยกำหนดฟังก์ชันวัตถุประสงค์เป็นการแสวงหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คาดหวังต่ำสุด โดยการทำควบคู่กันไปกับการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเพิ่มรายได้ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน อีกทั้งยังเป็นการลดความเสี่ยง สร้างความมั่นคงในการดำรงชีพด้วย

จากการศึกษาสภาพการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด 418,224 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 90.33 ของพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอ จำแนกเป็นที่นา 215,953 ไร่ ที่พืชไร่ 191,204 ไร่ ที่ไม้ผลไม่ยืนต้น 10,977 ไร่ และที่พืชผัก 90 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 51.64 45.72 2.62 และ 0.02 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด ตามลำดับ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 8,525 ครัวเรือน มีครัวเรือนเกษตรกรที่ทำการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 23 ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ 420.43 ไร่ หรือร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดของอำเภอ โดยแยกเป็นพื้นที่ทำนามากที่สุด จำนวน 212.61 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 50.56 ของพื้นที่ดำเนินการ

รองลงมาได้แก่ พื้นที่ปลูกพืชผสมผสาน 157.09 ไร่ หรือร้อยละ 37.36 ของพื้นที่ดำเนินการ ประกอบด้วย ที่พืชไร่ ที่ไม้ผลไม่ยืนต้น ที่พืชผัก และที่อื่นๆ จำนวน 52.50 ไร่ 81.96 ไร่ 8.86 ไร่ และ 13.77 ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ที่เป็นสระน้ำ 38.26 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.10 ของพื้นที่ดำเนินการ และที่อยู่อาศัย 12.47 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.96 ของพื้นที่ดำเนินการ โดยเกษตรกรมีขนาดพื้นที่ดำเนินการเฉลี่ย 18.28 ไร่/ครัวเรือน สำหรับรูปแบบการผลิตที่เกษตรกรทำมากที่สุด คือ รูปแบบที่ 4 ผลิตข้าว + ไม้ผล + ประมง รองลงมา ได้แก่ รูปแบบที่ 2 ข้าว + ไม้ผล + พืชผัก รูปแบบที่ 5 ข้าว + ไม้ผล + ปศุสัตว์ รูปแบบที่ 9 ข้าว + ไม้ผล + ประมง + ปศุสัตว์ รูปแบบที่ 6 ข้าว + ไม้ผล + พืชไร่ + พืชผัก และ รูปแบบที่ 7 ข้าว + ไม้ผล + พืชผัก + ประมง ตามลำดับ สำหรับรายได้-รายจ่ายที่เกษตรกรจะได้รับจากการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิของครัวเรือน เท่ากับ 171,702 บาท/ครัวเรือน รายจ่ายเงินสดสุทธิของครัวเรือน เท่ากับ 139,179 บาท/ครัวเรือน มีเงินออม เท่ากับ 32,523 บาท/ครัวเรือน คิดเป็นรายได้ทั้งหมด 277,258,575 บาท (ครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 8,525 ครัวเรือน)

สำหรับการวิเคราะห์เพื่อหาแผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสถานการณ์ของความเสียหายทางด้านรายได้ โดยใช้แบบจำลองการสูญเสียต่ำสุด โดยกำหนดฟังก์ชันวัตถุประสงค์เป็นการแสวงหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คาดหวังต่ำสุดนั้น กิจกรรมที่ใช้ในการวิเคราะห์ในแบบจำลองที่ศึกษา ประกอบด้วย กิจกรรมการผลิตพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดนครสวรรค์ ที่มีพื้นที่การเพาะปลูกมากที่สุดของจังหวัด 6 ชนิด ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง และถั่วเขียว ศึกษาแผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสม โดยใช้แบบจำลองการสูญเสียต่ำสุด โดยกำหนดฟังก์ชันวัตถุประสงค์เป็นการแสวงหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คาดหวังต่ำสุด ภายใต้สถานการณ์ของความเสียหายด้านรายได้ โดยมีข้อจำกัดและเงื่อนไขที่สำคัญ ได้แก่ ข้อจำกัดของที่ดิน แรงงาน เงินทุน การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน การบริโภคข้าวนาปี เป็นต้น โดยการวิเคราะห์ได้นำส่วนเบี่ยงเบนไปจากค่าเฉลี่ยของรายได้เหนือต้นทุนเงินสดต่อไร่ของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อําเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ปีการเพาะปลูก 2535/36-2545/46 เป็นระยะเวลา 10 ปี เป็นตัวแทนของความเสียหายอยู่ในแบบจำลอง

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองการสูญเสียต่ำสุด โดยกำหนดฟังก์ชันการแสวงหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่เหมาะสมก่อให้เกิดรายได้เพียงพอตามแผนการผลิต โดยนำเอาตัวแปรทางด้านความเสี่ยงเข้ามาไว้ในแบบจำลอง พบว่า การวางแผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสมจะมีหลายแผนที่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามค่าสัมประสิทธิ์ความไม่พอใจเสี่ยง

(Risk Aversion Coefficient : α) ดังนั้นการจะเลือกเอาแผนการผลิตใดไปใช้จึงขึ้นอยู่กับความพึงพอใจตามขบวนการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับค่าคาดหวังของรายได้และระดับความเสี่ยงว่ามีระดับการยอมรับความเสี่ยงอยู่ในระดับใด เช่น เมื่อค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยอมรับเสี่ยงมีค่าเท่ากับ 0.00 แสดงถึงการชอบเสี่ยงมาก มีการยอมรับความเสี่ยงสูง พืชเศรษฐกิจที่แนะนำให้ทำการเพาะปลูกตามแผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสม ได้แก่ ข้าวนาปี 3,985.51 ไร่ ข้าวนาปรัง 96,878.19 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 158,451.00 ไร่ อ้อยโรงงาน 13,660.54 ไร่ มันสำปะหลัง 1,784.74 ไร่ และถั่วเขียว 143,043.58 ไร่ ทำให้ได้รับรายได้เหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 496,690,600.00 บาท และค่ากะประมาณส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คาดหวังเท่ากับ 233,805,300.00 บาท ต่อมาเมื่อค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยอมรับเสี่ยงมีค่าสูงขึ้นจะแสดงถึงความชอบเสี่ยงน้อย มีการยอมรับความเสี่ยงต่ำลง แผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสมจะแนะนำให้เพาะปลูกพืชแตกต่างกัน ดังนี้ คือ เมื่อค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยอมรับเสี่ยงเปลี่ยนเป็น 0.02 แนะนำให้ผลิตข้าวนาปีเพิ่มขึ้นเป็น 18,693.72 ไร่ ข้าวนาปรังลดลงเหลือ 46,685.74 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ลดลงเหลือ 106,800.02 ไร่ อ้อยโรงงานเพิ่มขึ้นเป็น 25,025.22 ไร่ มันสำปะหลังเพิ่มขึ้นเป็น 34,079.52 ไร่ และถั่วเขียวเพิ่มขึ้นเป็น 186,519.35 ไร่ โดยทำให้ได้รายได้เหนือต้นทุนเงินสดลดลงเหลือ 447,712,000.00 บาท และค่ากะประมาณส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คาดหวังเท่ากับ 154,148,800.00 บาท เมื่อค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยอมรับเสี่ยงเพิ่มขึ้นเป็น 0.10 แนะนำให้ปลูกพืชทั้ง 6 ชนิดที่ศึกษาเหมือนเดิม แต่เพิ่มการผลิตข้าวนาปี และอ้อยโรงงาน เป็น 49,935.95 ไร่ และ 30,693.66 ไร่ ตามลำดับ และลดการผลิตข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง และถั่วเขียว เหลือ 3,452.99 ไร่ 81,557.81 ไร่ 24,897.80 ไร่ และ 176,564.68 ไร่ ตามลำดับ ทำให้ได้รายได้เหนือต้นทุนเงินสดลดลงเหลือ 371,866,800.00 บาท และค่ากะประมาณส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คาดหวังเท่ากับ 101,161,100.00 บาท เมื่อค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยอมรับเสี่ยงเพิ่มขึ้นเป็น 0.13 แนะนำให้ผลิตพืชเพียง 5 ชนิด คือ ผลิตข้าวนาปี 52,103.19 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 77,229.92 ไร่ อ้อยโรงงาน 31,546.44 ไร่ มันสำปะหลัง 20,723.99 ไร่ และถั่วเขียว 152,300.28 ไร่ และให้เลิกผลิตข้าวนาปรังเนื่องจากเป็นพืชที่มีความเสี่ยงมาก ซึ่งแผนการผลิตที่เหมาะสมนี้ทำให้ได้รายได้เหนือต้นทุนเงินสดลดลงเหลือ 344,394,700.00 บาท และค่ากะประมาณส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คาดหวังเท่ากับ 92,161,520.00 บาท เมื่อค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยอมรับเสี่ยงเพิ่มขึ้นเป็น 0.21 แนะนำให้ทำการผลิตพืช 5 ชนิด เหมือนเดิมแต่ปริมาณการผลิตแต่ละพืชเปลี่ยนไป โดยแนะนำให้ ปลูกข้าวนาปี 43,724.65 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 77,091.01 ไร่ อ้อยโรงงาน 30,366.06 ไร่ มันสำปะหลัง 11,328.99 ไร่ และถั่วเขียว 97,704.22 ไร่ ทำให้ได้รายได้

เหนือต้นทุนเงินสดลดลงเหลือ 288,543,000.00 บาท และค่ากะประมาณส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คาดหวังเท่ากับ 75,045,460.00 บาท และเมื่อค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยากเสี่ยงเพิ่มขึ้นถึง 0.25 แสดงถึงความชอบเสี่ยงน้อย แนะนำให้ทำการผลิตพืชเพียงแค่ 4 ชนิด คือ ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน และถั่วเขียว จำนวน 40,912.67 ไร่ 100,546.40 ไร่ 10,600.41 ไร่ และ 91,420.77 ไร่ ตามลำดับ จะเห็นว่าแผนการผลิตนี้แสดงถึงความชอบเสี่ยงน้อยลง จึงเลิกทำการผลิตข้าวนาปี และมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นพืชที่มีความเสี่ยงมาก ทำให้ได้รายได้เหนือต้นทุนเงินสดลดลงเหลือ 269,986,500.00 บาท และค่ากะประมาณส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คาดหวัง เท่ากับ 70,219,210.00 บาท

จากความสัมพันธ์ระหว่างรายได้เหนือต้นทุนเงินสดกับค่ากะประมาณของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสมในแต่ละระดับของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยากเสี่ยงที่ได้จากการวิเคราะห์แบบจำลองการสูญเสียต่ำสุด ภายใต้สถานการณ์ความเสี่ยงทางด้านรายได้นั้น สามารถนำมาสร้างเส้นขอบเขตประสิทธิภาพของแผนการผลิต (Efficient Frontier) ได้ โดยเส้นเส้นขอบเขตประสิทธิภาพของแผนการผลิตนี้ แสดงให้เห็นถึงแผนการผลิตที่เหมาะสม ณ ระดับค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยากเสี่ยงที่แตกต่างกัน โดยที่ทุกจุดบนเส้นเส้นขอบเขตประสิทธิภาพของแผนการผลิตนี้ มีความเสี่ยงหรือความแปรปรวนของรายได้ต่ำจนถึงสูงสุด และทำให้ทราบถึงพฤติกรรมของเกษตรกร ถ้าเกษตรกรมีการยอมรับความเสี่ยงน้อยหรือไม่ชอบเสี่ยงจะมีรายได้เหนือต้นทุนเงินสดต่ำสุดอยู่บริเวณด้านซ้าย (ใกล้จุด P) ของภาพที่ 1 และถ้าเกษตรกรมีการยอมรับความเสี่ยงมากหรือชอบเสี่ยงก็จะมีรายได้เหนือต้นทุนเงินสดอยู่ทางด้านขวา (ใกล้จุด Q)

เมื่อพิจารณาแผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสมที่ได้จากการวิเคราะห์กับสภาพการเพาะปลูกจริงในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ จะพบว่าสภาพการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจจริงในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ปีเพาะปลูก 2545/46 มีการเพาะปลูกพืชเรียงลำดับตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูกจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ข้าวนาปี 130,628 ไร่ อ้อยโรงงาน 78,000 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 55,700 ไร่ ข้าวนาปี 47,050 ไร่ และ ถั่วเขียว 39,000 ไร่ ส่วนแผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสมที่ได้จากการวิเคราะห์ส่วนใหญ่จะแนะนำให้ทำการผลิตข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน และถั่วเขียว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่จังหวัด แต่จะมีความแตกต่างกันในการทำการผลิตข้าวนาปีและมันสำปะหลัง ขึ้นอยู่กับค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยากเสี่ยงของเกษตรกร

และเมื่อเปรียบเทียบรายได้เหนือต้นทุนเงินสดที่เกษตรกรจะได้รับจากการผลิตตามแผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสมที่ได้จากการวิเคราะห์ควบคู่กับการทำการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ทำอยู่ในปัจจุบันและเมื่อเพิ่มพื้นที่กับสภาพการเพาะปลูกจริงในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ จะพบว่า ถ้าเกษตรกรทำการผลิตตามแผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสมที่ได้จากการวิเคราะห์เพียงอย่างเดียว แผนการผลิตที่ได้ผลตอบแทนมากที่สุด คือ แผนที่ 1 ณ ระดับค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยากเสี่ยง เท่ากับ 0.00 ซึ่งเป็นระดับที่เกษตรกรมีการยอมรับความเสี่ยงมากที่สุด จะได้รับรายได้เหนือต้นทุนเงินสด เท่ากับ 496,690,600 บาท รองลงมาคือ แผนที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 ตามระดับค่าสัมประสิทธิ์ความไม่ยากเสี่ยงของเกษตรกร และเมื่อพิจารณารายได้เหนือต้นทุนเงินสดที่ได้จากการผลิตเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสมตามแผนการผลิตที่ได้จากการวิเคราะห์รวมกับการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ทำอยู่ในปัจจุบัน จะพบว่า การผลิตควบคู่กันระหว่างการผลิตเพื่อขายตามแผนการผลิตที่ได้จากการวิเคราะห์กับการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้เกษตรกรได้รับรายได้เหนือต้นทุนเงินสดเพิ่มขึ้นในทุกแผนการผลิต โดยแผนที่ 1 ซึ่งมีการยอมรับความเสี่ยงมากที่สุด จะได้รับรายได้เหนือต้นทุนเงินสดมากที่สุด เท่ากับ 497,438,611.21 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.15 แต่เมื่อมีการเพิ่มพื้นที่ทำการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยการส่งเสริมให้เกษตรกรนำพื้นที่ส่วนเกินที่เหลือจากการผลิตตามแผนการผลิตเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสมที่ได้จากการวิเคราะห์ ในแผนที่ 3, 4, 5 และ 6 มาทำการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง จะพบว่า แผนการผลิตที่ทำให้เกษตรกรได้รับรายได้เหนือต้นทุนเงินสดมากที่สุด คือ แผนที่ 6 โดยเกษตรกรจะได้รับรายได้เหนือต้นทุนเงินสด เท่ากับ 580,883,162 บาท รองลงมาคือ แผนที่ 5, 1, 4, 3 และ ตามลำดับ

จะเห็นว่าการทำการผลิตควบคู่ไประหว่างการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง กับการผลิตเพื่อขายสู่ท้องตลาดตามแผนการผลิตพืชที่เหมาะสมที่ได้จากการวิเคราะห์นั้นจะทำให้เกษตรกรได้รับรายได้เหนือต้นทุนเงินสดเพิ่มขึ้นในทุกแผนการผลิต ซึ่งมากกว่าการผลิตเพื่อขายเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นเมื่อมีการเพิ่มพื้นที่การผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น ก็ยังทำให้เกษตรกรได้รับรายได้เหนือต้นทุนเงินสดที่มากขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากการทำการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่กันกับการผลิตเพื่อขายนั้นนอกจากจะเป็นการช่วยลดความเสี่ยงทางด้านรายได้ของเกษตรกรแล้ว ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของเกษตรกรอีกด้วย เพราะเป็นการดำรงชีวิตแบบพอมีพอกิน ไม่ต้องพึ่งพาผลผลิตจากภายนอก ทำให้โอกาสเกิดความล้มเหลวในการลงทุนทำการผลิตลดน้อยลง นอกจากนี้จากการศึกษา จะเห็นว่า การทำการผลิตควบคู่กันไประหว่าง

การผลิตตามรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงและการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสมที่ได้จากการวิเคราะห์นั้น จะทำให้เกษตรกรทั้งอำเภอได้รับรายได้เหนือต้นทุนเงินสดเพิ่มขึ้นในทุกแผนการผลิต ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ที่คาดหวังและความชอบเสี่ยงของเกษตรกร

6.2 ข้อเสนอแนะ

1. การวางแผนการผลิตพืชเพื่อขายสู่ท้องตลาดที่เหมาะสมเมื่อคำนึงถึงความเสี่ยง โดยให้แบบจำลองการสูญเสียต่ำสุด จะมีแผนการผลิตหลายแผน ขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับความเสี่ยงของเกษตรกร เกษตรกรที่มีการยอมรับความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ทำให้แผนการผลิตที่เหมาะสมแตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีการวิจัยเพื่อวิเคราะห์แบบจำลองความเสี่ยงเพื่อหาระดับการยอมรับความเสี่ยงของเกษตรกรในพื้นที่ว่าอยู่ในระดับใด เพื่อจะทำให้สามารถตัดสินใจในการเลือกแผนการผลิตกับพื้นที่นั้นๆ ได้เหมาะสมมากที่สุด

2. การนำข้อมูลเพื่อมาใช้ในการวิเคราะห์แผนการผลิตทางการเกษตรนั้น เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะแผนการผลิตที่เหมาะสมที่ได้จากการวิเคราะห์นั้นขึ้นอยู่กับข้อมูลที่นำมาใช้วิเคราะห์ โดยเฉพาะข้อมูลทุติยภูมิซึ่งได้จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่เก็บรวบรวมและประมวลผลเอาไว้ เมื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์จึงควรตรวจสอบถึงความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลด้วยว่าเป็นจริงตามแผนหรือนโยบายที่ถือปฏิบัติสำหรับท้องที่ที่ศึกษาหรือไม่ เช่น ข้อมูลทางด้านค่าสัมประสิทธิ์การใช้ปัจจัยแรงงานและเงินทุน ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลโดยรวม จึงทำให้ข้อมูลมีลักษณะหยาบ หรือไม่ใกล้เคียงกับลักษณะพื้นที่ สภาพความเป็นจริง หรือความล่าช้าของข้อมูล ดังนั้นจากสาเหตุทั้งหมดได้ส่งผลกระทบต่อแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ ทำให้แบบจำลองไม่เหมาะสมเท่าที่ควร สำหรับแนวทางที่สามารถนำมาช่วยในการพิจารณาตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูลได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดที่ขาดหายไปบางส่วนของท้องที่จริงมาเพิ่มเติม เช่น การสอบถามเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในท้องที่นั้น หรือสอบถามจากตัวเกษตรกรเอง เป็นต้น จะทำให้แบบจำลองมีความถูกต้องและใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น นอกจากนี้ควรศึกษาข้อมูลด้านการตลาด การวางนโยบายของรัฐ เพื่อช่วยในการวางแผนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. ผู้วางแผนควรศึกษาถึงการเลือกใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์หาแผนการผลิตที่เหมาะสม ให้เหมาะสมกับสภาพท้องที่ที่ทำการศึกษา เช่น ถ้าท้องที่ที่ทำการศึกษานั้นมีความเสี่ยงหรือความแปรปรวนทางด้านรายได้ ผู้วางแผนควรนำแบบจำลองการเสี่ยงมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ต่อสภาพการผลิตจริงมากกว่า

4. การทำการผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบันยังไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าที่ควร ทั้งที่เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นการลดรายจ่าย ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตนอกฟาร์ม ใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะปลูกที่เหมาะสมเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเรื่องหนี้สินทั้งในและนอกระบบ ดังนั้นรัฐบาลจึงควรให้การส่งเสริมระบบการทำเกษตรที่เป็นทางเลือกใหม่ให้กับเกษตรกรมากขึ้น

5. ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดการพัฒนาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับข้าราชการและประชาชนทั่วไปทุกระดับ ให้เข้าใจว่ากระบวนการพัฒนาการเกษตรตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคมตั้งแต่ระดับครัวเรือนเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ชุมชน และความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน และเศรษฐกิจชุมชน เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาการเกษตรและชนบทให้มีความสมดุลและยั่งยืนต่อไป